

ozirih čas pravcatega nazadka. Ena njegovih glavnih napak pa je, da vse, kar diši po starem, prekucuje in mečlje med staro šaro, z novotarijami pa pogosto napravi — fiasko. Ena taka napaka iz novejša dobe v zdravniškem oziru je — kar se je nedavno povdarjalo tudi v delegaciji —, da se je odpravil vojaško-zdravniški ustav „Jozefinum“. Naši armadi dal je ta mnogo izvrstnih zdravniških moči. Zdaj pa medicincev mnogo stopi v vojašino; drugi se naselijo po mestih; na deželo le malo kateri gre službovat. Od leta do leta odkladajo dotične oblasti prosijoče občine, naj se jim dajo zdravniki, z obljubami: „Potrpajte, bo že!“ — Iz raznih dežel so se že čuli glasovi in nasveti za obnovenje nekdanjih kirurških šol, pa ta zadeva je, kakor da bi bila vkleta. — Njega dni smo imeli tako šolo tudi v Ljubljani. Dajala je ona domači in tudi sosednim deželam dobre, da! vmes tudi izvrstne zdravniške moči, iz med katerih so se mnogi prav lahko merili z marsikakim doktorjem medicine. Navesti bi zamogli marsikako tako zdravnikovo ime.

Ker so časi, da bodo ne le naša, ampak tudi druge dežele dovolj medicinskih doktorjev, očitno še v šinje daljavi, je toraj živa in nujna potreba: naj bi kedo naših gg. poslancev brez odlašanja stavi v državnem zboru nasvet za obnovenje kirurških šol. Kirurška šola bi dobila brezdvombeno mnogo slušateljev in bi tudi mnogo koristila. Pri tolikih bremenih, kakor jih nosijo naše dni davkoplačevalci, naj bi vendar vlada skrbela bolj za to, da bi o boleznih od mest oddaljeni revnejši podložniki ne imeli pred seboj naslednje troje: a) pojdi po zdravila k konjedirki; b) daj iz hleva kravo, da plačaš zdravnika; c) ali pa umri brez njegove pomoči! — Žalostno, — pa resnično!

Poučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

243.

Kinovci po andskih gozdih. Povest kinovega lubja v zdravilstvu.

Na zahodnej strani južne Amerike stojijo veličanstvene Ande. Okoli podnožja se jim košate neprehodni tropski gozdi, ki so pa v višini 400 m že dosta rejši in svetlejši. Od tu pa do višine 1.700 m srečamo še vedno čisto tropske rastline, potem pa se začno umikati malo po malem ameriškim vrstam vedno zelenih hrastov, mirt in lavorik. In prav v teh vedno zelenih gozdih se je rodilo in vzgojilo najdragocenejše blago ameriških gozdov, tu so se nastanili mnogovrstni kinovci, kateri v svojem lubju prirejajo najdragocenejši lek človečanstvu. Če lezemo na Ande, srečamo kinovce prvi pot v višini 1.200 m, in od tu nas spremljajo vse do višine 2.500 m. Tu je srednja letna toplota od 15 do 20° C, in taka toplota kinovcem najbolje ugaja.

Kinovcev je do 19 vrst, kateri imajo več ali manj lekovitega kinina. Vse to so prekrasna drevesa, katera ljubijo toplino pa svetlobo, zato se v gostem pragozdu skozi ostalo drevje prerivajo, da svojo krošnjo razprostirajo pod milim nebesom. Po deblu jim raste lišaj, in človek, ki se je s težavo preril v gozd, ne more kinovca kar tako spoznati, ker mu ne vidi krošnje. Mlada drevesca, katera v premeru nimajo več, kot 15 centimetrov, imajo višine do 20 m. Kinovci so v najbližjem rodu s kavo in bazgom, ker so iste familije. Lubje kinovčeve je oni glasoviti lek, ki je ta drevesa na glas iznesel. Domačini so vedeli, tako se pripoveda, da se s tem lubjem mrzlica preganja, preden so Španjolci v Ameriko prišli. To so pripovedali stanovniki v Loxi Humboldt, ali jim ni vrjel. On omenja, da Indijanci, kateri živijo po obližnjih dolinah, kjer mrzlica vedno gospodari, ne zmenijo se za kinovo lubje. Najverjetnejše je, da so španjolski jezuiti prvi prišli na sled lekovitosti kinovega lubja. V 17. stoletju so prinesli novico o lekovitosti kinovega lubja iz andskih gozdov v Limo, in tu je ž njim pregnala mrzlica grofica Chinchon, soproga podkraljeva. Ko je grofica 1640. l. prišla v Madrid, prinesla je prva kinovega lubja v Evropo, kjer do sedaj nobeden ni vedel nič o njem. S prvega so nazivali prah od kinovega lubja „grofični prašek“, ker ga je grofica kot lek delila in poklanjala. Da se je kinovo lubje kot lek kmalu po Evropi razširilo, pomagali so največ španjolski jezuiti, kateri so od svojih drugov z Amerike dobivali veliko množino lubja. Največ zaslug pa si je pridobil kardinal in generalni prokurator jezuitov, Juan de Lugo, ki je lekovitost lubja izredno slavil na svojem potovanju po Francoskej. In prašek, ki je sedaj začel prihajati na trg z jezuitovskih rok, dobil je novo ime, „jezuitski“ in „kardinalski prašek“.

(Dalje prihodnjič.)

Razne reči.

— Presvitli cesar daroval je za prebivalce v Trbiži, katerim je povodenj letošnje poletje največ škode naredila, 1000 gld.

— Zopetna smrt v cesarski hiši.) Ni se še zacečila rana, katero je vsekala osoda s smrtjo nadvojvode Henrika in njegove soproge v naši najvišji cesarski rodbini in zopet nam je poročati o drugi izgubi, ki jo je zadela. Umrl je Nj. c. in kr. visokost nadvojvoda Sigismund, brat ravno omenjenega in pred kratkim umrlega nadvojvode Henrika. Dne 5. t. m. je svojega brata še spremil k večnemu počitku v Bolcan na Tirolsko, a dne 15. t. m. je že umrl. Pokojni je bil l. 1826 v Milanu rojen, se je l. 1848- in 1849. kot polkovnik vdeležil pod Radeckijem vojne v Italiji in se je po vojni l. 1859. katere se je tudi vdeležil, odpovedal zaradi bolehnosti aktivni službi. Pokojnik bival je najraje na svoji graščini v Gmündu. Truplo pokojnikovo prepeljalo se bode v soboto v Gmünd k večnemu počitku.

— V poslanski zbornice govorila sta v sredo dne 16. t. m. pri glavni razpravi o državnem proračunu prav dobro naša poslanca dr. Ferjančič in dr. Gregorec. Prvi je tožil o krivicah, ki se Slovincem gode posebno pri političnih uradih, drugi pa je poudarjal solidarnost Slovencev in njih vztrajnost za obstanek. Več o teh govorih poročali bomo prihodnjič.

— Razdelitev obleke ubogim učenkam in učencem tukajšnjih ljudskih šol vršila se je v nedeljo v ljubljanski čitalnici v nazočnosti prečast. g. deželnega predsednika barona Winklerja, več gg. šolskih nadzornikov, profesorjev, učiteljev in drugih prijateljev šolske mladine. Razdelilo se je 86 popolnih oblek in 100 parov čevljev; vsak obdarjenih dobil je tudi hleb kruha in pekarije. Primerna govora sta imela čč. gg. kateheta Merčun in Smrekar. Bog daj, da bi požrtovalni odbor gospij to lepo, staro navado ne opustil!

— Dijške božične počitnice trajale bodo letos od vštetega 24. decembra do vštetega 3. januarja.

— Samomor. Včeraj dopoldne ustrelil se je na pokopališču pri sv. Krištofu 73 letni Leopold Hočevan, sedaj sluga filharmoničnega društva v Ljubljani. Bil je že dlje časa bolj zmeden in gotovo je, da je v hipu trplosti uma to storil.

— Odlikovanje. Zazlužnemu, večletnemu županu, gosp. G. Lahu v Ložu podelil je, kakor smo poročali, presvitli cesar zlati križec za zasluge in dne 10. t. m. pripel mu ga je g. okrajni glavar Del Cot po božji službi v mestni cerkvi.

— Najvišje potrjenje dobil je sklep deželnega zbora Kranjskega, s katerim se je prodalo igrišče v Ljubljani. Na pomlad jelo bo menda ljubljansko mesto, ki je igrišče kupilo, to podirati.

— Duhovske premembe. Č. g. Feliks Zavodnik, duh. pomočnik pri sv. Jakobu v Ljubljani gre za kapiteljskega vikarja v Novo mesto, č. g. Matej Končar iz Novega mesta v Semič in č. g. Matija Mrak pride iz Ribnice k sv. Jakobu v Ljubljani.

— V Šmartnem pri Kamniku blagoslovila in otvorila se je dne 10. t. m. nova šola.

— Deželna trtnoušna komisija posvetovalo se je včeraj dne 17. decembra o tem, kako se naj pospešuje zasajanje ameriških vinogradov.

— Promocija. Pretečene dni sta bila promovirana doktorjem prava g. Vladimir Foerster sin našega glasbenika g. Antona Foersterja in pa gosp. Janko Podnebšek iz Šmartina pri Litiji.

— Novo obrtno šolo za čipkarstvo odprli so letos v Čepovanu pri Gorici. Za učiteljico imenovana je gospodična Franica Podgornik.

— Volka vstrelil je knez Hugon Windischgrätz dne 14. t. m. v Škocijanskem gozdu pri Cirknici. Volk je že star in tehta 39 kg.

— Veliki Celovec. Po vzgledu mesta Dunaja, ki je že Veliki Dunaj in mesta Gradca, ki je tudi že se-

stavil načrt za Vel. Gradec in ga je deželni odbor odobril, hočejo tudi Celovčani imeti svoj Veliki Celovec. Na poziv deželne vlade koroške je lokalna komisija te dni že ogledovala celovško okolico v namen, da določi nove razširjene meje Celovcu.

V Žužemberku gradili bodo prihodnjo pomlad novo sodnijsko poslopje. Stroški proračunjeni so na 20.693 gld. 38 kr. Obravnava zaradi oddaje dela bo dne 4 januarja 1892.

— Zaupnica. Občinski odbor in krajni šolski svet pri Jezeru na Koroškem izrekla sta dne 15. t. m. slovenskim državnim poslancem, posebno pa gg. dr. Ferjančiču, Klunu in Šukljeju iskreno zahvalo za vrlo zagovarjanje tlačenih koroških Slovencev s prošnjo, da se tudi v prihodnje za nje potezajo.

Budimpeštanske tržne cene z dne 16. decembra 1891.

Pšenica gld. 10.75 do 11.40, rž gli. 10.40 do 10.55, ječmen gld. 6.50 do 6.60, oves (novi) gld. 6.30 do 6.60, proso gld. 6.50 do 6.70

Kurzi na Dunajski borzi dne 17. decembra

Papirna renta	gld. 92.35.
Srebrna	" 91.95.
Zlata	" 108.80.
Marijeva renta	" 102.35.
Napoleonori (20 frankov)	" 9.36.1/2
C. kr. cekini	" 5.61.
Nemške marke	" 58.—

Marijaceljske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerizu (Moravsko)

Schutzmarke.

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepično sredstvo za želodec in prebavilne dela. (2)
Samo prave so z zravenstoječo varstveno znamko in podpisom.
Cena: 1 steklenica 40 kr. dvojna steklenica 70 kr.
Vsebina je naznanjena.

C. Brady Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: v Ljubljani: lek. Piccoli in lek. Svoboda; v Postojni: lek. Fr. Baccarich; v Škofji Loki: lek. Karl Fabiani; v Radovljici: lek. Alex. Roblek; v Novem mestu: lek. Dom. Rizzoli in lek. Bergmann; v Kamniku: lek. J. Močnik; v Črnomlju: lek. J. Blažek.